

הפורתח בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu
דרשו ד' ועוזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום ראשון כ"ח שבט תשפ"ב | דף היומי בבלי: מועד קטן יח | דף הכולל: חגיגה יז.
דף היומי בהלכה: מסימן תר"צ אמצע סעיף י"ז בהגה "יש שכתבו" עד אמצע סעיף י"ח הגה "ויש להסתפק".
מוסר: דבר בעיתו - פרק א' מ(אמצע קטע) "ובעניננו" עד תחילת פרק ב'.
קנין חכמה הלימוד השבועי: שער עבודת האלוקים פרק ד' עד 'והראיה על ברור'

להצטרפות לקבלת הפותח בכל יום במייל: dirshu@dirshu.co.il

מרגש: מדוע לא בדק הרב א' מב"ב את זכאותו לכרטיס ב'ארנה' דרך עמדת 'נדריים פלוס'? | 'התאונה' המביכה
עם ראש הישיבה לימדה אותי כלל זהב לחיים | נחשף סוד הצלחתו של סוחר הדולרים הירושלמי | 2326

פרשת השבוע

פעם עמדתי בתוך שורת החסידים בעת שהרבי מבעלזא שליט"א עבר בתווך. על הווסט שלבשתי ענדתי שעון עם שרשרת זהב כפי המקובל אצלנו. לפתע נעצר הרבי לידי, אחז בשעון הזהב שלי, הביט בי ממושכות ואמר...

מתי מותר ואף רצוי לתת שוחד? | הרב דן לוי יו"ר מכון 'בחכמה' מספר על 'התאונה' המביכה שלימדה אותו כלל זהב לחיים

"ושוחד לא תקח"
"מאי שוחד, שהוא חד" (כתובות ק"ה ע"ב). וברש"י: "הנותן והמקבל נעשים לב אחד!"
"יצאתי מבנק הפועלים בכיכר השבת בירושלים כשראשי סחרחר עלי, מחשבותיי היו תפוסות אי שם עמוק בשער ה'גלגולים'... טרדותיו של אברך מן השורה: על המחיה ועל הכלכלה, ולפתע אני נתקע חזיתית באדם נכבד הצועד מעדנות מולי...
"הרמתי את עיניי והתביישתי בראותי שמדובר באחד מגדולי הדור: רבי אברהם ארלנגר זצ"ל, בעל מח"ס "ברכת אברהם" המתגורר בשכונת בתי אורנשטיין הסמוכה.
"הרגשתי נבוך ומבויש. אי שימת לב שכזו, להיכנס כך חזיתית באדם שכל חטאו שהולך על המדרכה מולי. לפי תנועות גופו היה נראה שהכאבתי לו מאוד. היה לי קשה לברור את מילות ההתנצלות המתאימות להתנהלות פושעת שכזו. התקשיתי למצוא את המילים ועוד מול תלמיד חכם שכזה הרי בוודאי נתקל פושע..."

"באבחה של רגע הבזיק במוחי רעיון, אשר הצלחתו לימדה אותי כלל זהב לחיים..."
- כך משתף בגילוי לב ובנעימות אופיינית לו, הרב דן לוי, יו"ר מכון "בחכמה" העוסק בהדרכות לחיי הנישואין.
"התנצלתי לרגע ומיד, תוך כדי דיבור, שיתפתי את הרב ארלנגר בהתפעלותי הכנה מרעיון עמוק ששמעתי ממנו בדרשתו לפני תקופה קצרה. וראו זה פלא... האדם הענק הזה פשוט נהנה מאוד ממחמאותיי, מחמאות של אברכצ"ק צעיר, כך שבמקום מסכת התנצלויות שהיה עלי לתת, נוצר מצב הפוך, קבלתי אני מסכת ברכות ותודות על מחמאותיי.
"שיעור עמוק זה אותו למדתי בעקיפין מהרב ארלנגר, החדיר בליבי את התובנה כי מחמאות ומילים טובות הן צורך חיוני לכל בן אנוש: גדול כקטן, מבוגר כצעיר, גברים ונשים. המחמאה, המילה הטובה, היא חמצן המאפשר את הצמיחה, הגדילה וההתפתחות לכל צורת חיים אנושית.
את עומק הרעיון הזה אני מנחיל בכל עוצמתו כהדרכת יסוד לכל בית יהודי. שימת הלב והמחמאה על כל פרט עושה מהפכה

וכה מספר א', חסיד בעלזא: "הייתי בחור דחוי, בשולי החברה. הורי כמו מכירי ומחנכיי הסכימו פה אחד ואמרו לי רבות: 'ממך לא ייצא כלום'. אף אני במעשיי ובהתנהגותי עניתי כנגד המברכים והתנהגתי כמו אחד שלא ייצא ממנו כלום. מלבד מידות הגוף הגדולות בהן התברכתי לא היה בי כלום.

פעם עמדתי בתוך שורת החסידים בעת שהרבי מבעלזא שליט"א עבר בתוכם. על הווסט שלבשתי ענדתי שעון עם שרשת זהב כמנהג הקודש בבעלזא. לפתע הרבי נעצר לידי, אחז בשעון הזהב שלי, הביט בי ממושכות ואמר לי: 'שעון זהב! כה תואם לבחור זהב כמוך'...

"המחמאה הזו המיסה וחלחלה עמוק בליבי. הרבי אומר שאני שווה זהב! מאז שהפנמתי את מסר הזהב חל שינוי בכל הנהגותי. נישאתי, הקמתי בית, וכיום אני מנהל עסק מצליח ומעסיק תחתיי עשרות עובדים" כוחה של מילת זהב אחת...

בסקר שנעשה בארה"ב בין מנהלים מצליחים התברר כי סוד הצלחתם בניהול הוא זיהוי החוליה החזקה אצל העובד והעצמתה על ידי מילים טובות ומחמאות. כך, בכוחן של מילים טובות ומחמאה נדיבה הם הפכו את עובדיהם למצטיינים ואפקטיביים יותר ויותר. לדברי הסקר המחמאות השפיעו בעקיפין ושיפרו את יעילות העובדים גם בתחומים נוספים.

"איזוהי דרך ישרה שיבור לו האדם, רבי אליעזר אומר עין טובה", מפרשת המשנה במסכת אבות את הדרכים הישרות בהן על האדם לדבוק, ובהמשך מביאה המשנה: "איזוהי דרך רעה שיתרחק ממנה האדם". מביא רבנו הזרע שמשון:

"ואף על פי שלפי האמת מתחילה צריך להפריש הרע מן הטוב תחילה, כדכתיב: 'סור מרע ועשה טוב', כלומר: קודם סור מרע, אבל אם לא יתחיל האדם בדרך הטובה לא יעלה בידו לסלק הרע מן הטוב, אלא מתחילה צריך להתחיל לעשות טוב, וזה הטוב יהיה לו סעד עזר וסיוע לברר הטוב מן הרע, ואחר כך יתחזק לתקן הטוב."

במעמד סיום הש"ס של האברך החשוב הרב ק', מבחירי ישיבת חברון, אשר סיים את מסלול הלימודים והבחינות על כל הש"ס במסגרת "מפעל הש"ס" מיסודו של הרבי מקלויזנבורג זיע"א, נעמד בעל השמחה, ת"ח צעיר ומופלג והודה לראש הישיבה הגאון הגדול רבי דוד כהן שליט"א אשר הכיר בכישרונותיו ודחף אותו להוסיף על סדרי הישיבה גם מסלול בחינות מפרך של עשרות דפים בחודש במפעל הש"ס.

אך הוסיף, כי הוא חייב הכרת הטוב לעוד מישהו נעלם

"אסמכתא נוספת לעוצמת כוחה של מילה טובה ומחמאה קבלתי מאפיזודות נוספות", ממשיך ומספר הרב לוי:

"למדתי בכולל של א', מגדולי תלמידי החכמים בדורנו, יהודי משכמו ומעלה הדורש מעצמו ומתלמידיו הרבים שמירת זמן מוקפדת בהגעה לכולל. באותה תקופה רעיתי לא חשה בטוב, ועל כן נאלצתי לאחר לכולל כמה פעמים בתוך כמה ימים. בפעם השלישית שזה קרה נפגשתי במבטו הכועס והחודרני של ראש הכולל וחששתי להיכוות ברותחין, אך רגע לפני כן נזכרתי בשיעורו של ראש הכולל אמש, והשתמשתי בכלל שלמדתי בעקיפין מהרב ארלנגר...

"אמרתי לראש הכולל שהשיעור שמסר השבוע היה מתוק מדבש, בעודי חוזר לפניו על יסוד שאמר בשיעורו. ראש הכולל כל כך נהנה ושאל אותי שוב מה הנקודה שמצאה חן בעיני בשיעורו השבוע. חזרתי בפניו על חלק מהשיעור. הוא נהנה עד כדי כך שלא רק שלא גער בי קשות על האיחור כדרכו, אלא פגש באותו שבוע את אבי שליט"א ומסר לו ד"ש ממני, כי אני אברך מיוחד השם לב לפרטים ויודע להעריך ולומר מילה טובה..."

מתברר שכוחה של מילה טובה הוא רב. אולי לא לחינם ניתן לה השם "מחמאה" - מלשון חמאה, כזאת שנמרחת על פרוסת הלחם ומחליקה את צורתה, מחפה על כל המהמורות שבפרוסה... כך מחמאה ומילה טובה כוחן רב להחליק ולרפד את כל מערכות היחסים בין בני אדם.

על הנאמר בפרשתנו "ושוחד לא תקח" מסבירה הגמרא (כתובות ק"ה ע"ב): "מאי שוחד, שהוא חד". מסביר רש"י: "הנותן והמקבל נעשים לב אחד!" ומוסיפה הגמרא שלא רק שוחד ממון אלא גם שוחד דברים - גם הוא אסור בעת הדין.

אך לו נשכיל, נבין ונלמד מכאן את כוחה של מחמאה - שוחד דברים אשר כוחו לחבר בין אנשים ולהפכם לאחד!

"ושוחד לא תקח כי השוחד יעור עיני פקחים" - נאמר בפרשתנו, ולעומת זאת בפרשת שופטים הלשון הוא: "יעוור עיני חכמים". על השינוי הזה עומד רבינו ה"זרע שמשון", ומתרחץ שיש שוחד מוצהר אותו התורה אסרה במפורש, כדברי הפסוק בפרשת שופטים: "לא תקח שוחד כי השוחד יעוור עיני חכמים", אך ישנו שוחד נוסף שלא נאסר בפירוש, כמו שכר בטלה עבור השעות שהדיין משקיע בדיונים, שכר המותר מעיקר הדין, אך ראוי לדיין פיקח להמנע ולהתרחק גם משוחד מותר שכזה, ועל זה מתייחסים הדברים בפרשתנו: "ושוחד לא תיקח כי השוחד יעוור עיני פקחים!"

אכן בעת הדין, השוחד אסור ומתועב בתכלית הריחוק, אפילו שוחד דברים, אך במערכות יחסים בין בני אנוש שוחד דברים הוא

לחמשת אצבעות היד כל אחד במעלתו המיוחדת בה הוא הצטיין:
רבי אליעזר בן הורקנוס - בור סיד שאינו מאבד טיפה, ר' יוס' הכהן חסיד...

בפרשנתנו אנו לומדים את כוחו של שוחד הדברים, מחמאות בלע"ז, לחבר בין אנשים. מאי שוחד? שהוא חד! מאחד ומחבר. ולכן המחמאות חשובות ביותר, בפרט בין בני זוג. וכבר דרשו דורשי רשומות שעליהם להחמיא לכל הפחות חמש פעמים ביום, כמנין אצבעות היד. על פי פירושו של רבנו דלעיל מזכירה לנו היד את הכלל החשוב, כי כשם שלכל אצבע באותה יד יש מעלה מיוחדת ויתרונות משלה, כך מחמאות אמיתיות מתקבלות על הלב דווקא כשהן מגיעות מתוך שימת לב וירידה לפרטי המעשה ויחודו. או אז היד הזו המחמיאה מנופפת לשלום, כפי הסבר רבנו על המשנה: "הוי מתלמידיו של אהרן, אוהב שלום ורודף שלום..." - "כשיש שלום אין הבריות מקפידים זה עם זה". היד המחמיאה מושטת לשלום ומזמינה את השכינה לביתנו, ה' יברך את עמו בשלום.

(גיליון 'התחזקות וביטחון - זרע שמשון')

שלא נמצא כאן. "כוונתי למנהל הת"ת בו למדתי בילדותי, אשר החדיר בי בכוח המילים הטובות והמחמאות את היכולת לעמוד באתגרים. והאמת שלא אחת, ברגעי קושי ומשבר, במסלול לימודי ובחינות הש"ס שלי, קפצו לנגד עיני הג'ירסא דינקותא' שקבלתי בילדותי בתלמוד תורה במהלך מבצע "ושננתם" שנערך שם לעידוד השינון והחזרה. מנות העידוד והתמיכה שקבלתי שם מהמנהל הרב ז' עמדו לי ברבות הימים לסיים ולהבחן על הש"ס כולו".

כוחה של מילה טובה הוא גדול. כוחה של מחמאה לגדל תלמידי חכמים הוא עצום. ובל נשכח כי מילת הערכה ותודה כנה חשובה לכולם - גם לת"ח נכבדים, כמאמר המשנה באבות: "חמישה תלמידים היו לו לרבי יוחנן בן זכאי, הוא היה מונה שבחן..." - מסביר רבנו כי חמשה תלמידים הם כמנין אצבעות היד, אשר לכל אצבע תפקיד משונה מחברתה, ויש לה את מעלתה המיוחדת, כפירושו של רש"י הק': "קמיצה לקמיצת המנחה, אמה למדידת הכלים, אצבע למתן דמים..." כך רבי יוחנן בן זכאי שהיה בבחינת זרועו של משה רבנו החמיא לחמשת תלמידיו הדומים

קול העם

"הרבה רגעים מרגשים צברתי מאז זכיתי לשמש בורג זעיר במפעל הענק של 'דרשו'. היום חוויתי רגע כזה, ומהסוג הנדיר ביותר. היה זה כאשר ענית לשיחת טלפון מאת יהודי יקר מבני ברק..."

מדוע לא בדק הרב א' מבני ברק את זכאותו לכרטיס ב'ארנה' דרך עמדת 'נדרים פלוס'? | אחד מעובדי 'דרשו' בסניף מרגש

שלום לכם מכובדיי. בדקתם את הזכאות שלכם בעמדת נדרים פלוס בבית הכנסת הסמוך לביתכם?

והוא ענה לי, ואז הבנתי עם מי יש לי הזכות: "עוד מספר חודשים אני בן תשעים שנה (!!), מעולם לא ניסיתי להשתמש בדברים האלה... איני יודע איך עושים זאת, אבל אני צריך כרטיסים לסיום! אני מסיים את המשנה ברורה, תשלח לי כרטיסים בבקשה, אני גר בבני ברק, יש לך את הכתובת שלי?"...

להשתמש בנדרים פלוס הוא לא יודע, אבל הקוד האישי שלו ב'דרשו' שגור על פיו, אולי אפילו יותר ממספר הזהות שלו - הזנתי את הקוד האישי... הייתי קצת במתח. חשבתי שבמידה ולא יהיה זכאי לכרטיס, אנסה להשתדל עבורו - אבל כמובן, הוא זכאי לקבל שני כרטיסים!

שמחתי להודיע לו שבוודאי ומה השאלה, כבודו יקבל בימים הקרובים שני כרטיסים, והם כבר תיכף בדרך אליו... שמעתי אותו לוחש לבני המשפחה שהוא יקבל בשבוע הבא שני כרטיסים. הוא שמח מאוד והודה לי. אמרתי לו שכבוד הוא ל'דרשו' להיות חלק בלימוד התורה שלו ובירכתי אותו שיזכה עוד רבות בשנים להשתתף בסדרי 'דרשו' בנחת ובריאות. - - -

שלום לכם מכובדיי.

הרבה מאוד רגעים מרגשים צברתי בחודשים האחרונים, מאז זכיתי לשמש בורג זעיר במפעל הענק של 'דרשו'. היום זכיתי לרגע נוסף כזה, ומהסוג הנדיר ביותר. רגע מכונן ומרגש שהזכיר לי את גודל הזכות ליטול חלק במקום של כבוד זה.

ובכן, מדי יום אני מטפל בעשרות פניות טלפוניות, פניות רבות במייל, בקשות מהמזכירות במשרד, וכו'. היום גם חוברנו למערכת הזמנת הכרטיסים, וברוך ה' לא היה שבריר רגע דל..

בתוך הכמות האדירה של הפניות זכיתי להרים את השפופרת ליהודי יקר מבני ברק, את שמו לא אזכיר משום שלא קיבלתי את רשותו לכך, אז נקרא לו הרב א'. גם הוא, כמובן, ביקש כרטיסים לאירוע:

'אני נבחן כבר שנים במסלול המשנה ברורה, אני מקפיד על לימוד קבוע מדי יום של דרשו, אני לא מדלג על מבחנים, גם הציונים ברוך ה' גבוהים. אני עומד בעזרת ה' לסיים את כל המשנה ברורה, תשלחו לי כרטיסים בבקשה למעמד הסיום עם רבנן גדולי ישראל..'

תחילה שאלתי אותו את השאלה הראשונית: הרב א', האם

שנה (!) שלא נס ליחם, כאלו שבמרומי גילם נשאר צעירים ובחרו להצטרף לסדרי 'דרשו', להשתתף בלא פחות מ-80 מבחנים לאורך כל המחזור, ולהגיע ללילה הזה לסיים את המשנה ברורה, וכן, גם לא לוותר על כרטיסים לאירוע בארנה...

אשרי זקנותנו. אשרי ילדותנו. אשרינו שזכינו.

השיחה שארכה כשתי דקות בלבד, העניקה לי חומר למחשבה ונתנה לי להבין שהאירוע האמיתי הוא גדול יותר ממה שחשבתי. ובכן לא מדובר רק באירוע גדול בארנה. מדובר במאורע יהודי נדיר שאין כמותו, שמחה שבוערת בליבם של רבבות, בחורים צעירים, אברכים, מבוגרים, וגם - קשישים בני תשעים

הסיפור היומי

בצום גדליה (נדחה) אחרי צהרים לפני תפילת מנחה, כינס רב הקהילה הרב מן שליט"א את גבאי ביהכ"נ לשיחה דחופה: "ממש עכשיו קיבלתי אות משמים שמעשינו רצויים לפני הקב"ה..."

מאורע שהתרחש לפני מספר שנים בביהכ"נ של 'שדרות יחזקאל' בשכונת ברכפלד מודיעין-עילית

ועל כן אין מזרוזין אלא למזרוזין ועל כל אחד לקבל על עצמו בל"נ להתחזק עוד בנושא זה של שיחת חולין בעת התפילה וקריה"ת, ואף לא לדבר בד"ת בין גברא לגברא וכו'.

דברי הרב שליט"א התקבלו בלב השומעים עם הרגשה שהרמזים שקיבלו בר"ה אומרים 'דרשני', והכל קיבלו על עצמם בנפש חפצה ובקבלה עזה להתחזק בענין כבוד התפילה וקרה"ת בכלל ובשמירת קדושת ביהכ"נ בכלל.

בצום גדליה (נדחה) אחרי צהרים לפני תפילת מנחה, כינס הרב את גבאי ביהכ"נ לשיחה דחופה:

"קיבלתי אות משמים שמעשינו רצויים לפני הקב"ה", הודיע. "ממש עכשיו, אחרי הצהרים, קיבלתי טלפון ממשפחה בצרפת שאני בקשר איתם מאז שהייתי ר"מ בישיבה שם, והנה שאלו אותי אם אני מכיר ביהכ"נ שצריכים ס"ת, כי הם כותבים ס"ת לע"נ יקריהם ומחפשים מקום תורה מכובד, כדי שידעו שהס"ת ישמש קהילת אברכים. כמובן שעניתי להם שבהכ"נ שלנו צריך ס"ת ונשמח לקבל ס"ת מהודר נוסף. הרי שמיד לאחר שקיבלנו להתחזק בנושא זה, הראה לנו הקב"ה אות שהוא שמח במעשינו, וזכינו בס"ת", סיים הרב דבריו.

בלב שמח יצאו הגבאים להודיע לבני הקהילה את הבשורה המשמחת, ובני הקהילה קבלו על עצמם ביתר שאת את הקבלה שקיבלו לאחר דרשת הרב, להתחזק במניעת שיחה בעת קריה"ת ותפילה, ובס"ד תוך שנה הכניסו ס"ת מהודר לביהכ"נ לשמחת כולם. (נמסר ע"י הגבאי הרה"ג ר' מרדכי ברנט שליט"א).

(גיליון קדושת בתי מקדש מעט)

הסיפור שלפנינו התרחש לפני כמה שנים. היה זה ביום א' דר"ה שחל ביום חמישי, בהיכל ביהכ"נ 'קהילת שדרות יחזקאל' בשכונת ברכפלד מודיעין-עילית הדהד קולו של הגבאי בחלל ביהכ"נ: "מי שברך אבותינו אברהם יצחק ויעקב הוא יברך את ר' משה ב"ר ישראל (שם בדוי) בעבור שיעלה להגבהת התורה, בשכר זה... ויכתבם ויחתמם לחיים טובים בזה יום הדין..."

עיני הקהל עקבו אחרי ר' משה שעולה לבימה, ר' משה אחז בשני עצי החיים, והנה, כאשר ניסה להגביה את הס"ת נשמע 'קראק', ולתדהמת כולם הידית של הס"ת התפרקה לשניים באופן שלא היה ניתן לתקנו, בוודאי שלא ביו"ט. בעזרת הגבאים הגביה ר' משה את הס"ת כאשר הוא אוחז בעיגול שמעל עצי החיים, וכך המשיכו בעבודת היום בתקיעת שופר ותפילת מוסף. למחרת, ביום ב' דר"ה, תפילת שחרית עברה ב"ה כתיקונה בכיסופין וערגה להקב"ה, אך שוב קרתה תקלה בעת קריה"ת, כאשר באמצע נמצא פסול בספר השני של הקהילה הק', מה שהצריך להחזיר את הס"ת לארון הקודש חגור בחגורה מבחוץ.

בליל שבת קודש "שבת שובה", נעמד רב הקהילה הרה"ג ר' חיים אהרן מן שליט"א ליד ארון הקודש לדרוש דרשת שבת שובה, כנהוג בכל קהילות ישראל. "חשבונות שמים איננו יודעים", פתח ואמר, "אך הקב"ה הראה לנו בר"ה שעבר עלינו, איזו שהוא תביעה בקשר לס"ת, כאשר בכל יום של ר"ה אירע איזה שהוא דבר עם ספרי התורה. ואף שב"ה מדקדקים בבית מדרשנו ומקפידים שלא לדבר ח"ו בשעת קריה"ת, אך כנראה שהראו לנו סימן השבוע מהשמים שאנו צריכים להתחזק בקדושת הס"ת,

למוקד בירורים על חלוקת הכרטיסים לאירועי 'סיום דף היומי בהלכה' חייגו
073-7892-311

לאט לאט נפוצה השמועה בירושלים, שהצלחתו הפתאומית של אבי נעוצה בעיניו הצופיות של הרבי מזוועהיל, שבכל בוקר מגלה לו אם הדולר יעלה או ירד...

ליומא דהילולא של האדמו"ר רבי מרדכי מזוועהיל זי"ע בעל 'יקרא דמלכא' -- כ"ח בשבט

יוסף מאיר האס

"אבי הרה"ח ר' יצחק מרדכי דייטש ז"ל היה מחשובי חסידי זוועהיל עוד באחרית ימיו של הרה"ק רבי שלומק'ה זי"ע - סיפר הרה"ג רבי גדליה משה דייטש שליט"א, ר"מ ומשפיע בחצה"ק זוועהיל, בשיחה שקיימנו עמו לפני מספר שנים (התפרסמה ב'המבשר תורני'). "מעשה פלא התרחש עמו, שעורר בשעתו הדים רבים. אבי זצ"ל התפרנס ממסחר בדולרים. בתחילת דרכו לא האירה לו ההצלחה את פניה. בכל פעם שרכש דולרים, ערכם עלה והוא הפסיד, וכן להיפך, כשמכר דולרים, ערכם ירד פתאום ושוב הפסיד.

"בצר לו נכנס לקודש פנימה אצל רבנו האדמו"ר רבי מרדכי זצ"ל וביקש ברכה להצלחה. אמר לו הרבי: 'מ'דארף פרעגן' [צריך לשאול]. אבי זצ"ל לא הבין בדיוק מהי כוונתו של הרבי, אך החליט שכל יום לפני שייצא לעבודתו יעבור דרך ביתו של הרבי וישאל את פיו כדת מה לעשות.

למחרת בבוקר הגיע אל רבנו, ורבנו אמר לו: 'היום ירד'. מיד הלך כשהוא חדור באמונת צדיקים טהורה ורכש בכל ממונו דולרים, והרוויח. למחרת הגיע שוב אל הרבי. הרבי היה באמצע אמירת תהלים וכתב לו על פתק מה יהיה. כך התחיל אבי לעשות חיל בעסקיו והרוויח רווחים נכבדים ביותר.

"לאט לאט יצאה השמועה בשוק שהצלחתו הפתאומית הינה מברכת קדשו של הרבי מזוועהיל, שבכל יום מגלה באוזניו את אשר יקרה עם הדולר, ונהיה מכך רעש גדול. למחרת היום, כשהגיע כדרכו לשאול את הרבי מה לעשות, לא רצה עוד הרבי לגלות לו את העתיד ופטר אותו בברכה רגילה שבכל אשר יעשה יצליח.

"הלך אבי זצ"ל להרה"צ המפורסם רבי אלי' רוט זצוק"ל - נאמן ביתם של רבותינו הק' מזוועהיל, סיפר לו את השתלשלות הדברים וביקש לדעת מדוע הרבי כבר אינו מוכן לגלות לו את אשר יקרה עם הדולר.

"אמר לו רבי אלי': ייתכנו כאן שני הסברים. אחד, הרבי רצה להוציא אותך ממצבך הדחוק, ולכן, כעת שכבר עלית על דרך המלך, שוב אין צורך להמשיך לגלות לך את הנסתר. שנית, הרבי כידוע בורח תמיד מכל ענין של פרסום, וברגע שהסיפור התגלה ברבים החליט לכבוש את רצף הגילויים כדי שלא ידברו עוד על כוחו הגדול".

"מעולם לא ראינו אותו בלי ספר"

באותה שיחה, שהתקיימה לפני 5 שנים במלאות 35 שנים להסתלקותו של רבנו, ואשר גרגרים בודדים ממנו הבאנו כאן, השתתף גם נכדו חביבו של רבנו זצ"ל הרה"צ רבי שמואל דוד גולדמן שליט"א [בן כ"ק מרן אדמו"ר בעל 'אור אברהם' צוק"ל] ראש ישיבה לצעירים זוועהיל.

"ההתמדה והיגיעה בתורה היו שני הדברים שבלטו באופן מיוחד אצל זקני הק", סיפר. "מעולם לא ראינו אותו ללא ספר. לא היה קיים אצלו מושג של שעון וזמן, דרכו היתה ללמוד עד כלות הכוחות, וכשהיה מתעייף - היה פשוט צונח ונופל למיטה. כך גם לא היה לו זמן מתי לקום. כשרק היה מתעורר, היה קם ממיטתו ומתחיל להגות בלימודיו עד התפילה. לפעמים היה זה באמצע הלילה, וכך היה מכין את עצמו בלימוד של כמה שעות לפני התפלה. כשהתקינו בביתו לראשונה חשמל לפני למעלה משישים שנה, ביקש שימשכו חוט חשמל ליד מיטתו, כדי שאם יתעורר באמצע הלילה יוכל ללמוד לאור החשמל במיטתו ולא יצטרך להפריע למנוחתם של בני הבית".

הגר"מ דייטש מציין את אהבת התורה של הרבי כבר מימי ילדותו: "שמעתי מאבי הרה"ח ר' יצחק מרדכי דייטש ז"ל, שאמו של רבנו, הרבנית הצדקנית אשת חבר של הרה"ק רבי גדליה משה זי"ע סיפרה לו, שכשהרבי היה ילד קטן היה חוזר כל היום על האותיות שלמד בת"ת, וכששאלו אותו על כך השיב ואמר: "הרי צריך ללמוד כל היום, אבל היות ואני יודע רק את האותיות, לכן אני חוזר עליהן כל הזמן"...

הגרש"ד גולדמן מוסיף: "סיפר לי אחד מחסידי גור בלונדון, שבבחרותו היה לו חבר חסיד זוועהיל, שקישר אותו אל זקני הק', ולמד אתו יחד משך כמה שנים (כידוע שדרכו של הרבי היתה ללמוד רבות עם בחורים וילדים). לפני נישואיו כשנסע ללונדון, הגיע להיפרד מזקני הק', וזקני הק' התחיל להתעניין אצלו מה שמו ומה מוצאו וכו'. התברר שלמרות לימודם יחד במשך מספר שנים, הוא לא הכיר אותו ברמה האישית כלל. הוא עצמו אף סיפר לי, שזקני הק' מעולם לא דיבר אתו, אפילו לא כמה דקות. הוספתי ואמרת לי לו", מספר הגרש"ד גולדמן, "שגם אני, בתור נכד קרוב אליו, יכול להעיד זאת: הסתובבתי בביתו כמה שנים ואף למדתי אתו בחברותא כמה שנים, ואוכל לספר על כמה דקות בודדות שהצלחתי לשוחח עמו שיחת חולין".

אפשר לתת קוויטלאך גם לרבנית...

הגר"מ דייטש מוסיף ומתאר בהתרגשות איך כולם הרגישו כלפי הרבי כבנים לאביהם, ומספר את אשר שמע מפי ראש הישיבה הגאון רבי מיכל זילבר שליט"א, שאחד מבני משפחתו סיפר לו כי בבחירתו נחתך בידו מסכין, ובמקום ללכת הביתה ולספר זאת להוריו, הלך היישר לביתו של הרבי ושח לו את אשר קרה... עד כדי כך היו החסידים קשורים לרבנו באהבה.

הגרש"ד גולדמן ממשיך בזיכרונותיו: "היה יהודי שהתגורר באחת הערים מחוץ לירושלים, שבנו הילד אובחן כחולה נפש ל"ע ואושפז בביה"ח לחולי נפש בירושלים. הוא היה מגיע פעם-פעמיים בשבוע לבקר את בנו בביה"ח, וכמובן הנסיעות הארוכות והמפרכות התישו את כוחותיו לגמרי. פעם אחת נכנס לזקני הק' ושח לו את צרתו הגדולה על בנו החולה וכן על קשייו הגדולים עם הנסיעות המתישות. אמר לו זקני הק' שאין לו מה לדאוג לגבי הנסיעות, מכאן ואילך הוא ייסע אל הבן החולה מפעם לפעם, וכך יוכל להוריד מעליו חלק ניכר מהנסיעות. ואכן, הוא עמד בדיבורו במלוא מובן המילה, וכמעט כל שבוע היה נוסע עם 2 אוטובוסים עד לביה"ח, שם היה יושב עם הילד החולה כמה שעות ומעודדו, וחוזר לביתו. כשניסו בני הבית לומר לו שייסע עם מונית ולמה לו להיטלטל בדרכים כמה שעות ולהחליף אוטובוס בנסיעה, לא אבה לשמוע על כך, באמרו שנסיעה מונית גוזלת ממון רב וחבל על הכסף... [הגרש"ד גולדמן מצייין שתמיד היה רבנו נוסע באוטובוסים ולא ראה בכך שום פחיתות כבוד ברוב ענוותנותו].

"דלתו היתה פתוחה לכולם בכל עת ובכל שעה, ומכשיר הטלפון בביתו תמיד היה פעיל וכולם ידעו שאפשר להתקשר בכל שעות היממה. כשחזר מבית החולים אחרי התקף לב שעבר, ניסו הנכדים ובני הבית להחיל זמנים קבועים לקבלת קהל ולשיחות טלפוניות, אך זקני הק' לא הסכים לכך בשום אופן, וכשאמרו לו שהרי הוא צריך כעת רפואה ומנוחה, הגיב ואמר: 'מנין לכם מהי רפואתי? הרפואה שלי היא לקבל אנשים ולשוחח איתם'..."

"מעצמו לא החזיק זקני הק' מאומה, וגם כשביקשו ממנו ברכות וישועות, תלה זאת בכוחו הגדול של זקנו הק' מרן הרה"ק רבי שלומק'ה ז"ע. פעם כששהה בחו"ל, אברך מאנ"ש

שלח לו מכתב שכולם ממתינים לחזרתו ארצה כי רוצים להיכנס אליו עם קוויטלאך. זקני הק' החזיר לו תשובה, שהרי מחברתו הרבנית גם היא נכדתו של רבי שלומק'ה ואפשר גם לתת לה קוויטלאך... מאידך יש לציין, שהוא ידע היטב את כוחו הגדול, ולמרות הכל החזיק את עצמו בענווה גדולה. היה זה פעם כשמאן דהו הזכיר בפניו אחד שלא נפקד בפרי בטן, וזקני הק' התבטא ואמר: 'נו, פאר וואס קומט ער נישט אריין?!' [נו, מדוע אינו נכנס אלי?!].

"רבי, אני רוצה חביתה!"

מספר הגרש"ד גולדמן: "בבחרותי ישנתי עם זקני הק' בחדר, ופעם בשעה 2 בלילה צלצל הטלפון. הרמתי את השפופרת, על הקו היה אברך שביקש להודיע לרבי על נערה יתומה שאחד השלבים בקשרי שידוכיה מתקדם באופן רציני. עדכנתי את זקני הק' בדברים והוא הנהג בראשו כידוע במה מדובר. למחרת פגשתי את האברך ונפתתי בו על כך שהוא מתקשר בשעה כה מאוחרת בשביל להודיע כזה פרט לא חשוב. לפליאתי, השיב לי האברך ואמר: 'תאמין לי, גם אני היססתי רבות אם להתקשר או לא, אך מה אעשה שהרבי פקד עלי חד משמעית, שהיות והנערה יתומה ואין מי שידאג לה, הוא מעוניין להתעדכן בכל פרט בשידוך המוצע לה'..."

"זקני הק' היה מחזק לבבות נשברים ונדכאים. במילה טובה ובמחמאות נדיבות היה משפר את מצב רוחם הרעוע ומכניס חיות לחייהם המרים. היה פעם מקרה שהוא כיבד חולה נפש אחד לגשת להתפלל לפני העמוד בשבת, ואחרי התפילה אמר לו אחד המתפללים כי הוא לא התפלל יפה. האיש נפגע מאד וסיפר את הדברים לזקני הק' בעצבות גדולה, אך זקני הק' אמר לו על אתר כשבת שחוק נסוכה על פניו: 'אתה חושב שבאמת לא התפללת יפה? הוא אומר זאת רק בגלל שהוא מקנא בך!...' כך במילים ספורות שימח את האיש המסכן וגרם לו סיפוק. הייתה שכנה בבנין, חולת נפש, שהייתה מגיעה מפעם לפעם אל זקני הק' ואומרת ומכרזת: 'רבי, אני רוצה חביתה!...' וזקני הק' מיד הזדרז חיש מהר והכין לה חביתה בכבודו ובעצמו."

אלפים מצטרפים לתוכניות ולמבחני דרשו

לקראת תחילת מחזור חדש בלימוד המשנה ברורה

הצטרפו למהפכת לימוד ההלכה העולמית

התקשרו 02-5609000

חוקרי המס לא הסירו את עיניהם מה'שנורר'. במשך תקופה ארוכה התקשו 'לעכל' את התופעה - והמשיכו לחשוד... ולעקוב. "נקראתי למשרדי מס הכנסה ונחקרתי", כך סיפר. "חקירה צולבת שתי וערב, הלוך וחזור". והנה יום אחד הגיע ר' דוד לייב לסעודת בר מצווה...

על תרומות וצדקה - סיפורים מהייו של גבאי הצדקה המיתולוגי ר' דוד לייב שוורץ זצ"ל

"זאת התרומה" (שמות כ"ה, ג')

פקידי 'מס הכנסה' עברו מבית לבית בשיכון ויז'ניץ בבני ברק, ע"פ הרשימה שבידם. תורתם אומנותם, שקועים בלימוד ובחסידות יומם ולילה. "מנין, איפוא, הכסף לרכישת הדירות?", תמחו החוקרים וחככו כפות ידיהם בהנאה. הפעם, הרהרו, הצליחו להעלות בחכתם דג שמן. אח"כ נקשו על הדלת לפי השם שהיה כתוב ברשימה שבידם. כשנפתחה נראה מעברו השני של הסף אברך חביב סבר.

"הכסף?"

את הכסף קיבל מר' דוד לייב שוורץ, אמר.

הם שאלו מספר שאלות ענייניות נוספות, ומיהרו לתחנתם הבאה. כששמעו גם כאן את התשובה לשאלה, לא האמינו למשמע אזניהם. הם החליפו ביניהם מבטים משתוממים. "דוד לייב". השם חזר על עצמו גם בדירות הבאות.

החוקרים ירדו לרחובות הקריה, בניסיון להתחקות אחר עסקיו הלא-מוצהרים של המיליונר, שתומך בעשרות אברכים בסכומים כה גבוהים. בקשו לברר, מיהו העשיר שרכש בעבורם דירות. ר' דוד לייב, אצלם אין רשום כזה. הם אינם זוכרים.

בהכוונת התושבים מיהרו לביתו של האיש. הם ציפו לראות וילה מפוארת שכמותה טרם ראו, ומכונית פאר חונה בחזיתה, ואולי גם נהג משועמם שרוחץ אותה בשמש. הם לא האמינו למראה עיניהם, כשרגליהם הוליכו אותם למרתף של בני הישיבה. דירה קטנה ומיושנת קידמה את פני הבאים. דירה כמעט ללא ריהוט, ומה שבנמצא, מינימלי ומיושן. ניכר היה, שהעוני דייר קבוע במרתף הזה. כשנפתחה הדלת, נתקלו החוקרים בזוג עיניים חודרות, שבחנו אותם מבעד לזוגיות עבות. זקן ארוך ולבן שיווה לאיש מראה של הוד וקדושה. דמות גרומה, מסוגפת, שחיוך רחב על שפתיה.

"האם אתה הוא דוד לייב שוורץ?" שאלו מהוססים.

"כן"

"מנין לך סכומי הכסף הגבוהים?", שאל-התעניין אחד ה'אורחים'.

על פניו של המארח עלה חיוך רחב. הוא קרב אל השואל, ופשט את ידו אל מול עיניו: "צדוקה תציל ממוועס", הכריז בקולו בנימה שובבה משהו. על פניהם של אנשי המס עלה חיוך רחב. הם מיהרו לפשפש בכיסם והטילו לתוך כף היד המושטת מטבעות.

אחר מיהרו לעזוב את המקום. כך מפי השמועה.

ר' דוד לייב עצמו גילה פעם וסיפר: "הם הביטו בעיניים בולשות לכל פינות החדר, ושאלו שוב ושוב 'איפה הכסף?'. אמרתי להם: 'קודם תתנו משהו לצדקה ואז אגלה לכם'. הם הניחו מטבעות בכף ידי תוך תקווה... חייכתי והצבעתי על היד המלאה: 'הנה לכם, כאן הכסף!'"

אבל לפקדי המס היה נראה הדבר מוזר. למי שלא הכיר את ה'שנורר', כפי שהוא קרא לעצמו: 'דער שנורר איז דא...', היה קשה 'לעכל' את המציאות הזו. הם החליטו לשלוח אנשים נוספים לעקוב אחר האיש. הוא לא ידע על נוכחותם. בשעות אחר הצהריים המאוחרות יצא 'לעבודתו' באולמות השמחות. כל העת צפתה בו עין בלתי נראית, בוחנת. ואז ניגש אליו יהודי נשוא פנים, והניח על השולחן חבילת מרשרשים. היה זה סכום כסף גדול, כמעט נדיר באותם ימים. האיש ביקש לפרוע הלוואה, שאותה קיבל מ'דוד לייב'. בטרם הספיק להודות, החל ר' דוד לייב להמטיר עליו ברכות, כאילו היתה זו תרומה, לא החזר חוב. כך היתה דרכו של הצדיק, ר' דוד לייב (לכבד את מחזיר ההלוואה). אנשי המס עמדו מרחוק ושפשפו עיניהם כלא מאמינים. הם צבטו בבשר החי. התחילו להבין מנין סכומי הכסף הגדולים. אחר כך חשפו את זהותם ובאו להתנצל.

עם זאת לא הסירו חוקרי המס את עיניהם מה'שנורר'. במשך תקופה ארוכה, התקשו 'לעכל' את התופעה - והמשיכו לחשוד... ולעקוב. זה נמשך תקופה ארוכה, עד שרכש את החותמת: "נקראתי למשרדי מס הכנסה ונחקרתי", כך סיפר. "חקירה צולבת שתי וערב, הלוך וחזור". האמינות של ה'שנורר' הצדיק לא נעלמה גם מעיני החוקרים.

והנה ביום אחד הגיע ר' דוד לייב לסעודת בר מצווה של בנו של יהודי עשיר. קהל מצומצם השתתף בשמחה, סביב מספר שולחנות בודדים. נציב 'מס הכנסה' השתתף גם הוא. ר' דוד לייב לא ידע על כך. הוא נכנס לאולם המפואר והושיט יד. המסובין חיטטו בכיסם ונתנו ביד טובה.

ליד אחד השולחנות התייצב יהודי נכבד, סובב את גופו לעבר ר' דוד לייב והושיט לו חבילה של שטרות מזומנים כרוכים בגומי. הוא לחש לו: "ר' דוד לייב, זה סכום כסף בשביל ישיבת ויז'ניץ" (ר' דוד לייב לא קיבץ כסף לישיבת ויז'ניץ, אלא ששמח לשמש כשליח מצווה). ר' דוד לייב נטל את הכסף, וכדרכו, קימט את

מושיט את המטבע הבן החמש אגורות ומבקש בשמחה: "תן לי בבקשה עודף שלוש אגורות", ור' דוד לייב, לאורך כל השנים נטל את המטבע, פשפש בין מטבעותיו, מצא שלוש אגורות והחזירן סרח העודף. אחר כך נפרץ מעיין הברכות.

"לשם מה אתה לוקח ממנו?", התעניין אחד ממכריו. "כסף זה אינו בעל ערך כלל", תמה.

ר' דוד לייב נעץ בו מבט חייכני, חודר, והשיב: "העיקר שהוא נותן. שנים רבות עמלתי, עד שהרגלתי את האנשים לתת", השיב ומיהר להיפנות לעסקיו. ההישג הגדול הוא, שאנשים פותחים את סגור ליבם ונותנים לשני - "העיקר שהוא נותן", ושוב הדהד שקשוק המטבעות. ושוב הדהד הקול המוכר: "גיב מיינ געלט" - תן את הכסף שלי...

ר' דוד לייב היה סבור, כי הוא יכול לזקוף את התרחבות ה'שנור' של גבאי צדקה בארה"ק. התרוצצות בין אנשים לצרכי צדקה, היתה עד אז מקובלת רק בירושלים, והוא אימץ את המנהג והחדירו גם במקומות אחרים, כך אמר. הרגיל אנשים להעניק, לתת.

העבודה שלו היתה סביב השעון. כל סדר יומו היה סביב הצדקה. ליבו החם תקתק כמו שעון. ההקפדה שלו בכספי הצדקה, היתה כמו שעון שוויצרי דייקני. הוא גם היה שעון מעורר, מעורר לבבות: ר' דוד לייב חלף בדרכו ליד שני עצים גבוהים, עצים עתיקים המתנשאים לגובה רב. לפתע התרחב חיוך של הרהור על פניו: 'אפשר להתרומם לגובה רב, ועם כל זאת להישאר בול עץ'. 'חלילה, חלילה', השליך ר' דוד לייב את הרהוריו, 'יהודים רחמנים בני רחמנים הם. כולם טהורי לב, עצים מלבליים. אלא שלפעמים הם שוכחים, אז אני רק מזכיר להם. מרגיל אותם למה שהם באמת. מרגיל אותם לתת!'. "ברוך משלם"...

פעם נכנס ביום חורפי לביתו של עשיר בתל אביב. בעל הבית ניגש לדלת ונחרד: "אוי, דוד לייב, ראה נא את נעליך המטונפות בבוץ, לכלכת את רצפת הבית שלי, דוד לייב, מה עשית?!"

נכמרו רחמיו של ר' דוד לייב על היהודי. הוא התנצל, אך מיהר להעלות חיוך על פניו: "ר' יהודי, עד עכשיו קיימת בנפשך 'ברוך מרחם על הארץ'. עכשיו, במטותא ממך, תקיים 'ברוך מרחם על הבריות'". לבבו של האיש התרווח, חודה המושחז של האמירה נגע בעצב רגיש בנפשו, משום כך מיהר לקיים בעצמו גם את ההמשך: "ברוך משלם שכר טוב ליראיו", הוציא חופן שטרות כסף - שכר טוב והגון, והגיש אותו במאור פניו "ליראיו" - השנור ירא השמים.

כך הרגיל אנשים... כך עורר את טוב ליבם.

(מתוך 'בחזקת יד', מחייו של ר' דוד לייב שוורץ)

הכסף לתוך ידו המלאה והרעיק על הנדיב ברכות. "משום מה לא הכנסתי את חבילת השטרות לכיס", סיפר ר' דוד לייב. נציב מס הכנסה ישב כל העת והביט בשנור. כשסיים את הסיבוב הקצר, ניגש אליו נציב המס (יהודי דתי נכבד מר א' ע'), קרא לו לצדי האולם, הציג את עצמו ושאל: "מה הרקע האמיתי לסיפורים הנערמים על שולחנינו 'דוד לייב נתן לנו'? יהודים קונים דירות, מנין קנו דירה? מנין הם חיים? מנין להם רהיטים? והם עונים 'ר' דוד לייב נתן לנו'. האם יש אמת בדבר? האם אתה מסוגל לפרנס אנשים רבים כל כך? וכי בכוחך לאסוף שלל כה רב? הרי העניין מסתכם בסכומי עתק!".

ר' דוד לייב לא היסס. הוא פתח את כף ידו והראה לו: "בבקשה, אדוני היקר. הנה! אתה רואה כמה אנשים משתתפים כאן בבר המצווה, והנה! זה מה שיש בידי מ'שמחה' כה קטנה. בבקשה תספור ונראה יחד"...

נציב מס הכנסה החל לדפדף בשטרות, ונדהם מהסכום הענק שהיה מקופל בפיסת ידו, שבה נכללה אותה חבילת שטרות.... ה'נציב' חייך בהערכה מרובה וקרא בקול: "ר' דוד לייב! בסדר. בסדר גמור. אני מאשר. עיני ראו ולא זר, את הסיבוב הקצר ואת ההון הרב! אבל, בבקשה, מעתה ואילך - עם חותמת!..."

בסופו של דבר, הם אישרו שחתימה של ר' דוד לייב תהווה 'תעודת כשרות' לכסף. מעתה כל מי שהגיע למשרדי המס ובידו אישור חתום ע"י ר' דוד לייב שוורץ, שהוא זה שהעביר את הכסף למוכ"ז (למוסר כתב זה), הוחזק בחזקת כשרות, חתימתו וחותרתו הוכרו כהצהרת הון חוקית.

למחרת אותו לילה, נרכשה החותמת למס הכנסה. זכה ר' דוד לייב למצווה זו, שקנאה בדמים מרובים (ר"מ שטרנברג ששמע מפיו). כך הילך הצדיק ר' דוד לייב בדרכו, וסייעתא דשמיא מלווה את ידו בכל עת.

להרגיל אנשים לתת

אבל שלא תטעו. ר' דוד לייב אסף גם סכומים גדולים מאלה שקיבל באותה בר מצווה. אין מי שלא נתן כשהוא ביקש. עשר אג', מחצית שקל, שקל, ולפעמים שטר גדול יותר. הוא קיבל מכל הבא ליד. ופרוטה לפרוטה מצטרפת לחשבון גדול. אחר כך היתה מתורגמת מצוות צדקה למעשי החסד.

היו לו, לר' דוד לייב, גם לקוחות קבועים. עשרות שנים נהג אחד מהמתפללים להגיש לו מטבע של חמש אג', עוד מהימים, שלאגורה היה כוח קניה משמעותי. "תן לי בבקשה שלוש אגורות עודף", ביקש, כך מידי בוקר כהרגלו. השנים חלפו, ועמן גם ערכו של הכסף, ואותו יהודי היה ניגש מידי בוקר אל ר' דוד לייב,

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל?
שלח מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

האם החיוב להכריע לכף זכות הוא רק בפעם הראשונה שרואה או שומע דבר - מה על חברו? או בכל רגע ורגע שהדבר עולה במחשבתו

הצטרפו אלינו ללימוד היומי בספר חפץ חיים

על העשה?

ומבארים זאת על פי חקירה שבה דנו האחרונים, האם מעשה העבירה הוא עצם ההכרעה לכף חובה, וא"כ אינו עובר אלא פעם אחת, או שהעבירה היא במה שמשים בדעתו שחברו בעל עבירה מספק, וא"כ הוא עובר בכל שעה שעולה מחשבה זו בלבו ואינו חוזר ומכריע את חברו לכף זכות.

אם ננקוט כהצד השני, שבכל רגע שעולה הדבר במחשבתו עובר על ה'עשה', אפשר לומר שכוונת החפץ חיים היא, שבשעה שמספר לחברו, על כרחך עולה הדבר עוד פעם במחשבתו, ולכן עובר בעשה, ולא בגלל עצם הסיפור.

בסעיפים הנלמדים היום כותב ה'חפץ חיים', שאחד ממצוות עשה עליה עשוי לעבור המספר לשון הרע היא - 'בצדק תשפוט עמיתך', וזאת במקרה שראה את חברו שדיבר או עשה מעשה שיש לשופטו או לחיוב או לשלילה (וזאת אם הוא איש בינוני, ואילו באיש ירא אלקים נתחייבנו לדון אותו לכף זכות גם אם קרוב ונוטה הדבר לחובה יותר מאשר לזכות), ואם הולך ומספר בגנותו על כך, או שמקבל לשון הרע כעין זה, עובר במצוות עשה זו.

בביאורים ומוספים מביאים כי יש שהקשו, מדוע עובר על העשה כאשר מספר לחברו? הרי בעצם הדבר שהכריע בדעתו את חברו לכף חובה, אפילו בלי שסיפר למישהו אחר, כבר עובר

דקה מתוקה - 60 שניות מרתקות על הדף היומי

מדוע חדל המלבי"ם מכתובת ספרו הגדול ארצות החיים על השולחן ערוך?

מועד קטן דף יח

ברית כרותה לשפתיים

לעמוד במקומכם!"

מאז - סיפר המלבי"ם - "נשאר במקומו", ולא הצליח להמשיך הלאה במלאכתו ולסיים חיבורו על השולחן ערוך...

מאידך גיסא מסופר, שבעיירה רופשיץ התגוררה משפחה ולה ילד משותק. יום אחד יעצו לבני המשפחה: "דרכו של הצדיק רבי נפתלי מרופשיץ לעבור לבית מדרשו דרך גשר צר הנוטה על פני הנהר. הניחו את הילד המשותק על הגשר..."

עלה הרבי מרופשיץ על הגשר כשהוא שקוע בשרעפיו, והילד, כצפוי, חסם את דרכו. חשב הרבי לתומו שהילד השתטח שם להנאתו על כן דחקו ברגלו והורה לו "קום!" ויהי אך יצא הדיבור מפי הצדיק, מיד קם... הילד ופינה את המעבר!...

(גליון פנינים)

כידוע, הרעיש הגה"ק המלבי"ם זי"ע את העולם בחיבורו המקיף והעמוק 'ארצות החיים' על שו"ע או"ח, אך לא הוציא לאור אלא חלק ראשון, עד אמצע הלכות תפילין. תלה זאת המלבי"ם במשפט שיצא מפי הגה"ק בעל החתם סופר זי"ע.

וכך היה מעשה:

כאשר ביקר המלבי"ם בפרשבורג, עלה לבית הכנסת הגדול בשבת בשעת רעווז דרעוין. באותה שעה ישב החתם סופר עם תלמידיו בסעודה שלישית. והנה בלי משים, עמד המלבי"ם במקומו של החתם סופר. כשהגיע החתם סופר לתפילת מעריב, ראה את המלבי"ם עומד במקום מושבו, חרד המלבי"ם וביקש לפנות את המקום. אך החתם סופר מיהר ואמר לו: "השארו

מדוע נוהגים שהציבור קורא בקול רם ארבעה מפסוקי המגילה?

David Cohen/Flash90

כשרה. ויש שכתבו, כי לכתחילה, אלו מהקהל אשר קוראים פסוקים אלו בעל פה, או מתוך חומש, יכוונו שלא לצאת ידי חובתם בקריאה זו, כדי שיצאו ידי חובה בקריאת הבעל קורא מתוך מגילה כשרה. ולמעשה, אין נוהגים להקפיד על כך, כי מן הסתם, כוונת השומעים לצאת ידי חובה בקריאת הבעל קורא.

[שו"ע תרצ, יז, ומשנ"ב נח; ביאורים ומוספים דרשו, 53-54]

מנהג ישראל בקריאת המגילה, שכל הקהל אומר יחד, בקול רם, את ארבעת פסוקי גאולה' אלו, המתחילים במילים: "איש יהודי ה'ה", "ומרדכי יצא", "ליהודים היתה", "כי מרדכי היהודי משנה למלך". מנהג זה, הוא לאות שמחה, וכן כדי לשמר את ערנותם של הילדים שבבית הכנסת.

ולאחר מכן, שב הבעל קורא וקורא את הפסוקים, כיון שלכתחילה צריך לשמוע את כל המגילה בשלימותה מתוך מגילה

מה נהגו בעבר לכתוב על העצים שהיו מרעישים בהם בקריאת 'המן'?

קריאת 'המן', ויש שנהגו שלא להרעיש כלל. ובעבר, היו שנהגו לכתוב את שם המן על גבי גזירי עץ או אבנים, ולהכותם זה על זה כדי שיימחק שמו של המן. ויש להשגיח על הילדים, לבל יפריעו בהרעשתם לשמיעת כל מילות המגילה מפי הבעל קורא.

[שו"ע תרצ, יז, ומשנ"ב נט; ביאורים ומוספים דרשו, 55-56]

מנהג ישראל מקדמת דנא, לרקוע ברגליהם על גבי הקרקע בעת קריאת שם 'המן' במגילת אסתר, להכות על גבי הרהיטים, ולהרעיש באופנים שונים. ויש שנהגו להרעיש רק ב'המן' הראשון - "אחר הדברים האלה גדל המלך אחשורוש את המן", ובאחרון - "כי המן בן המדתא האגגי". ויש שנהגו להרעיש בעת קריאת "יתלו את המן". ויש מגדולי הדורות שנהגו להרעיש בעצמם בעת

האם נשים יכולו להשלים מנין לקריאת המגילה?

Yonatan Sindel/Flash90

קריאת המגילה - יש שהורה, שאם אין לו מנין אחר, יברך בעצמו ויקרא ביחידות, כי הברכות הן מעיקר הדין, והקריאה בציבור היא מעלה בלבד; אך אם יכול לברך ולקרוא במהירות, אף מתוך מגילה מודפסת, או בעל פה, את תחילת המגילה, ו'להשתוות' לקריאת הבעל קורא, יעשה כן.

[שו"ע תרצ, יח, ומשנ"ב סא; ביאורים ומוספים דרשו, 58-59]

חובה על כל יחיד לקרוא את המגילה בברכה, ומצוה לקרוא בציבור. וב'פורים המשולש' בערים המוקפות, כגון ירושלים - שקוראים את המגילה ביום י"ד ולא בט"ו - יש אומרים שאת כל שלוש הברכות שמברכים על קריאת המגילה, לא ניתן לברך כי אם בציבור, ויש מהם שכתב, שהקורא ביחידות יאמר את הברכות ללא שם ומלכות. ויש אומרים שניתן לברך אף ביחידות. והמאחר לבוא לבית הכנסת, ונכנס כאשר כבר בירכו על

* מי שטעה בקריאת המגילה בטעות המשנה את משמעות המילה לגמרי, כגון שאמר 'שֵׁב', לשון עבר, במקום 'יֹשֵׁב', לשון הווה - לא יצא ידי חובה, ועליו לשוב ולקרוא מהמקום בו טעה; אך לא יברך על קריאה זו, אף באופן שהסיח את דעתו בין הקריאה הראשונה לשנייה.
* את שמות עשרת בני המן שבמגילה, כולל המילה "עֶשְׂרֵת" שלאחריהם, יש לקרוא - לכתחילה - בנשימה אחת, כאות לכך שכולם נתלו כאחד על גבי העץ. ונוהגים לקרוא בנשימה אחת החל מהמילים "חֲמֵשׁ מְאוֹת אִישׁ".

מה שלמדנו לפני מאה ימים:

האם מותר ליטול ארבעת המינים של חבירו ללא בקשת רשותו?

ויש להיתר זה מספר הגבלות: 1. אם הבעלים נמצאים במקום, חובה לבקש את רשותם. 2. אין ליטלם בקביעות במשך כל ימי החג, משום שיתכן כי הבעלים מקפידים על כך. 3. לא ייטלו אנשים רבים יחד, משום שבאופן זה מצוי שארבעת המינים מתקלקלים, וברור כי הבעלים מקפידים שלא יעשו כן. 4. אסור להוציאם מהמקום בו הם מונחים, כיון שיתכן שהבעלים מקפידים שלא יעשו כן. 5. בכל מקרה שיש להניח כי הבעלים מקפידים שלא ייטלום ללא בקשת רשות, אסור ליטלם אף באופן חד פעמי, כיון ששואל שלא מדעת' דינו כגזלן. [שו"ע תרמט, ה, ומשנ"ב לד; ביאורים ומוספים דרשו, 51, 53 ו-55]

מהיום השני של חג הסוכות והלאה, אין צורך שארבעת המינים יהיו שייכים לנוטל עצמו. ומותר אף ליטול ארבעת המינים של אחר ללא ידיעתו, משום שאנו מניחים כי כל אדם מתרצה בכך שיקימו מצוה בחפציו.
והיתר זה, אמור גם ביחס לכל הנענועים הנהוגים, למרות שאינם מעיקר המצוה. וכמו כן, הוא אמור אף ביחס לאשה, אשר למרות שאינה מחויבת במצוה, נחשבת נטילתה לקיום מצוה, ויש לה שכר על כך. ונחלקו הפוסקים, אם היתר זה נאמר גם ביחס לארבעת המינים השייכים לקטן.

הלוח היומי

כ"ח בשבט | רבי שמואל ב"ר אריה לייב ברנבוים זצ"ל, ר"י מיר בארה"ב

יום זה הוא יו"ט במגילת תענית על שלוקח (מלשון נלקח) אנטיוכוס מירושלים, מפני שהיה מיצר לישראל ובא להחריב את ירושלים... ושמע שמועות רעות והלך לו ונפל במקומו.

יארצייט:

- תקס"ז: רבי מאיר ב"ר יהודה לייב פוזנר זצ"ל, אב"ד שוטלנד ועוד, ובעל בית מאיר.
- תקע"ב: רבי רבי יוסף דוד ב"ר אברהם יצחק זינצהיים זצ"ל, מצרפת, בעל יד דוד.
- תר"פ: רבי עזרא ב"ר אליהו הכהן טראב מסלתון זצ"ל, אב"ד בדמשק ובעל שו"ת שערי עזרא, מילי דעזרא ועוד.
- תר"ץ: רבי ישראל ניסן ב"ר משה אריה קופרשטוק זצ"ל, אב"ד מאקאווא, פשיסחא ועוד. ובעל שו"ת עני בן פחמא.
- תר"ץ: רבי שלום יוסף ב"ר ישראל פרידמן זצ"ל, מסדיגורא-טשרנוביץ.
- תרצ"ו: רבי מנחם נחום ב"ר יוחנן טווערסקי זצ"ל, מראחמסטריווקא.
- תשכ"ח: רבי ישראל זיסר ב"ר בצלאל דבורץ זצ"ל, מירושלים.
- תשל"ט: רבי מרדכי ב"ר גדליה משה גולדמן זצ"ל, האדמו"ר מזוועהיל ובעל יקרא דמלכא.
- תשס"ח: רבי שמואל ב"ר אריה לייב ברנבוים זצ"ל, ר"י מיר בארה"ב

לא נפגשים עם הצלחת

הגה"צ רבי דב יפה אמר: כאשר גוי ניגש לאכול - הוא נפגש עם האוכל, אך כאשר יהודי ניגש לאכול - הוא נפגש עם הקב"ה!
שמטרת הסעודה היא שנוכל לברך את ה'.

(עבודת הימים הנוראים להגר"ד יפה עמ' 1)

נשתדל לברך את ברכות הנהנין במתינות ולהשקיע בהן לפחות כפי שאנו משקיעים באכילה עצמה

* שיעורים מקוצרים על הדף היומי

* דף היומי בהלכה - 5 דקות ביום

* ווארטים וסיפורים מיוחדים לפרשת השבוע

* סיפורי צדיקים ותוכניות מיוחדות

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' 4992* או 077-2222-666

לתשומת לבכם: התמונות המוצגות כאן יש עליהם זכויות יוצרים ואין להשתמש בכל שימוש שהוא ללא היתר בכתב

העלון מופץ לזיכוי הרבים, אנא הימנעו מקריאה בשעת התפילה וקריאת התורה

דרשו | רח' הקבלן 45 ירושלים | 02-5609000 | לשאלות ופניות בכל נושא: dirshu@dirshu.co.il